

ŻMUDZKI J.

*Dostosowanie krajowego programu kontroli pozostałości
chemicznych i biologicznych w żywności pochodzenia
zwierzęcego do standardów unii europejskiej*

Adjustment of national chemical and biological residue program
in food of animal origin to european union standards

W krajach Unii Europejskiej od stycznia 1998 roku obowiązują nowe programy badań pozostałości chemicznych w tkankach zwierząt, żywności pochodzenia zwierzęcego, paszach i wodzie oparte na zaleceniach Dyrektywy Rady 96/23/EC z dnia 29 kwietnia 1996 roku.

Zasadnicza zmiana w nowym systemie badań pozostałości to inna strategia pobierania próbek oraz istotne przesunięcia w kierunku badań na obecność substancji o charakterze anabolicznym (grupa A, Aneks I Dyrektywy) oraz leków weterynaryjnych. Obecnie program kontroli pozostałości musi być ukierunkowany na ujawnienie istniejącego zagrożenia występowania pozostałości w żywności pochodzenia zwierzęcego w gospodarstwach, rzeźniach, mleczarniach i innych zakładach przetwarzających i wytwarzających żywność.

Stąd wynika konieczność zmiany kryterium próbobrania z losowego na ukierunkowany. Przy pobieraniu próbek powinny być uwzględnione następujące kryteria: płeć, wiek, gatunek, system żywienia, programy profilaktyczne, leczenie, wszelkie informacje o stosowaniu substancji zakazanych i nie przestrzeganiu okresów karencji.

We wszystkich przypadkach przeprowadzania akcji pobierania próbek muszą one być nieprzewidywalne, nieoczekiwane i nie mogą odbywać się w ustalonym dniu tygodnia. Zawsze musi być zachowany element zaskoczenia.

W prowadzonych w Polsce badaniach pozostałości w tkankach zwierząt i żywności zwierzęcego pochodzenia, dotychczasowe programy próbobrania były zasadniczo oparte na systemach losowych.

Obecnie podobnie jak w krajach Unii Europejskiej koniecznym będzie prowadzenie dwóch programów badania pozostałości:

- kontroli inspekcyjnej (sanitarnej) – ukierunkowanej na wykrywanie zagrożeń (wykrywanie substancji zakazanych i wykrywanie pozostałości powyżej MRL),
- badań monitoringowych, pobieranie próbek w systemie losowym – ogólna ocena jakości żywności.

Prowadzenie obu programów badań pozostałości jest kosztowne, np. we Francji spowodowało wzrost nakładów z 5 mln franków do 50 mln franków rocznie. Jednak tylko taki układ zapewnia bezpieczeństwo konsumenta oraz pozwala na odpowiednią promocję jakości produkowanej w danym kraju żywności.

Bardzo istotnym elementem całego programu są działania naprawcze w przypadku stwierdzenia obecności substancji niedozwolonych lub powyżej dopuszczalnych wartości.

Dostosowanie programu badań pozostałości do standardów UE jest zadaniem trudnym i będzie wymagało nie tylko zwiększenia nakładów finansowych, ale również zdecydowanie większego zaangażowania w jego realizacji wszystkich struktur Inspekcji Weterynaryjnej oraz Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach.